

Anyanyelvünk rétegződése

A NEMZETI NYELV: történelmileg kialakult tartós emberi közösség közös nyelve

Az egységes **nemzeti nyelv** a nemzeti nyelv **rétegződik**, különféle változatokban él.

A nemzeti nyelv tagolódása:

A) **NORMATÍV NYELVVÁLTOZATOK:**

a) Az **irodalmi nyelv** - amelyet legnagyobb íróink, költőink, politikusaink alakítottak ki - a nemzeti nyelvünk **legigényesebb**, csiszolt, országszerte legegységesebb változata. Ma is merít a nyelvjárásokból és a csoportnyelvekből.

b) A **köznyelv: a magyarul beszélők közös nyelve**.

A mai magyar nyelv legszélesebb rétege. A korábbi területi változatok egységesüléséből vált a nemzeti nyelv központi változatává és ezzel együtt **követendő mintává**, normává.

Az **alacsonyabb rendű köznyelvet**, a bizalmas társalgási stílust **szlengnek** nevezzük. Napjainkban szinte minden korosztály nyelvhasználatában megfigyelhető.

B) **TERÜLETI, FÖLDRAJZI TAGOLÓDÁS** szerint **nyelvjárásokat (dialektusokat)** különböztetünk meg.

A magyar nyelvjárások a köznyelvtől különböznek:

- hangzókészletükben, pl szegedi -szögedi Ő-zés
- szókincsükben (részben), pl krumpli-pityóka
- nyelvtani rendszerükben (kis mértékben).

C) A **TÁRSADALMI RÉTEGZETTSÉG** (életmód, foglalkozás stb.) szerint **csoportnyelvekről (szociolektusokról)** beszélhetünk.

a) **szaknyelvek** (főleg foglalkozások szerinti, írott és beszélt változatok) külön **szakszókinccse van**

b) **hobbinyelvek** (sportágak nyelve, játékok nyelve stb.)

c) **életkori nyelvváltozatok (gyermeknyelv (dádá), diákn nyelv (karó=1), ifjúsági nyelv,(menő, tutkó; unalmas: uncsi, gáz, pusztulat)**

d) **argó** (tolvajnyelv, jassznyelv) *meló, haver, szajré, lóvé, csaj, csávó, zsarú*

A **csoportnyelvek** elsősorban szó- és kifejezőkészletükben térnek el az irodalmi is a köznyelvtől.

MINDEN EMBERNEK MEGVAN A MAGA JELLEMZŐ NYELVHASZNÁLATA, SZAVAJÁRÁSA (IDIOLEKTUS).

Az anyanyelv rétegződése

Egy meghatározott nyelvi közösség nyelvhasználati módját **nyelvváltozatnak** nevezzük. A **nemzeti nyelv** magában foglalja az összes nyelvváltozatot.

Köznyelvi változatok	
Írott köznyelv	Kialakulásuk évszázadokig tartó nyelvi egységesülés és tudatos fejlesztés (standardizáció) eredménye. Használatukat szótárakban, nyelvtanokban, helyesírási szabályzatokban, nyelvhelyességi útmutatókban rögzítik. A nyilvános kommunikációban ezeket használjuk.
Beszélt köznyelv	
Regionális köznyelv	A köznyelv nyelvjárási színezetű helyi változata. Vidéki nagyvárosokban használják.
Területi változatok a nyelv vízszintes tagolódása szerint	
Nyelvjárások	Eltérő nyelvi jegyeik alapján nyelvjárási régiókba soroljuk őket (pl. palóc, székely, dél-alföldi). Elsősorban a hangtani rendszerben és a szókincsben különböznek, az alaktani, mondattani eltérés kisebb mértékű. A magyar nyelv először csak nyelvjárásokban élt.
Társadalmi változatok a nyelv függőleges tagolódása szerint	
Szleng	A bizalmas, lazább társalgás kifejezőmódja.
Csoportnyelvek	<i>Szaknyelvek</i> : a foglalkozások nyelvváltozatai (pl. orvosi, jogi szaknyelv). <i>Hobbinyelvek</i> : szabadidős tevékenységek (pl. sakknyelv) nyelvváltozatai. Szakszavakat, szakkifejezéseket használnak.
Rétegnyelvek	<i>Korosztályi nyelvek</i> , pl. a kisgyermekek és az ifjúság, a diákok nyelvhasználati módja. <i>Tolvajnyelv</i> (argó): a bűnözők titkos nyelve.